

ABSTRAKT

Tato práce vychází z předpokladu, že religiozita/spiritualita může spolu s jinými salutoprotektivními faktory ovlivňovat fyzické i psychické zdraví a osobní pohodu člověka. Teoretická i empirická část práce vychází z bio-psycho-sociálního pojetí zdraví ve vztahu ke spirituální dimenzi, kterou chápeme jako orientaci člověka směrem k hodnotám smyslu a sebepřesahu.

V teoretické části práce jsme se zabývali definicí a vývojem konstruktů kvality života, osobní pohody, religiozity/spirituality, ale i dalších proměnných jako je sociální opora, vděčnost, smysl pro soudržnost, místo kontroly, smysluplnost, životní styl, které jsou s hlavními konstrukty spojeny. Práce se zabývá otázkami měření, epidemiologickými a průřezovými studiemi, otázkami kauzality vztahu a hypotézami o možných psychologických mediátorech, které účinkují ve složitých vztazích na více úrovních.

Konstrukty subjektivní kvality života i religiozity/spirituality jsme operacionalizovali jako vícedimenzionální proměnné. V zahraničí prokázala většina studií pozitivní asociace mezi měřením R/S a celkovým zdravím, vzácností však nejsou ani vzájemně si odporující výsledky měření. Vztahy mezi proměnnými se jeví mnohem více komplexní a zůstává nejasné, které specifické R/S faktory vedou k zlepšení zdraví a osobní pohody. Naše práce si kladla za cíl zmapovat komplexně tuto problematiku u souboru české populace.

V empirické části práce jsme sledovali, jaká kritéria a metody jsou průkazné a jak přesně diferencují u našeho souboru, který tvořili lidé z dospělé populace.

Celý soubor se skládal z 278 dospělých osob (104 mužů a 174 žen, průměrný věk 41,9, SD 14,1 let). Na základě sebehodnocení R/S i výsledků získaných z R/S dotazníků jsme vytvořili dva podsoubory: (a) respondenti s nižší mírou religiozity/spirituality (N = 134 osob) a (b) respondenti s vyšší mírou religiozity/spirituality (N = 143 osob).

Metody: Pro měření závisle proměnné (jako pozitivně definovaného duševního zdraví) jsme použili tyto dotazníky: WHOQOL-BREF (generická kvalita života), SWLS (spokojenost se životem), PANAS (škála na měření pozitivní a negativní afektivity). Pro měření nezávisle proměnné byly použity tyto dotazníky: SOC (smysl pro soudržnost, integritu), PSSS (vnímaná sociální opora), GQ-6 (dispoziční vděčnost), LOC (místo kontroly), dotazník Z.A.S (zátěž a stres), vybrané položky z dotazníku pro zjišťování životního stylu ze studie HELEN. Religiozitu a spiritualitu jsme zjišťovali těmito dotazníky: PCBS (škála post-kritické víry a přesvědčení), SIBS (škála spirituality a víry) a DSES (škála každodenních náboženských zkušeností).

Získané výsledky ukázaly, že religiozita/spiritualita byla v některých modelech specifický prediktor subjektivní kvality života. Nalezli jsme signifikantní vztahy mezi konstruktem R/S a spokojeností se životem na vyšší hladině obecnosti. Prokázali jsme, že mezi religiozitou, spiritualitou a subjektivní kvalitou života v našem souboru existuje nelineární vztah. Lidé s nejvyšší a nejnižší mírou R/S měli vyšší subjektivní kvalitu života než lidé s průměrnou, střední mírou R/S. Nalezli jsme spojení mezi subjektivní kvalitou života a smysluplností. Smysluplnost byla specifickým prediktorem religiozity v našem souboru. Prokázali jsme signifikantní rozdíly mezi ukazateli životního stylu u osob s vyšší a nižší religiozitou a spiritualitou..